

Blog – Hoe slim is smart?

Fransje Oudshoorn

Studente Systems Engineering, Policy Analysis and Management - TU Delft

Smart mobility - Van oplossing naar probleem

Wanneer we naar de toekomst kijken, lijkt alles tegenwoordig ‘smart’ ingevuld te moeten worden, zoals bijvoorbeeld de slimme stad, slimme mobiliteit, slimme technologie of slimme energie. Smart is in dit geval het integreren van informatie en communicatie technologie (ICT) om bijvoorbeeld de leefbaarheid in steden en het gebruik van mobiliteit te verbeteren. Ondanks dat innovatieve technologieën de aanjager zijn van het ‘smart’ denken, lijkt het concept ‘smart’ steeds meer een doel op zich te worden.

Ik word hier een beetje kriebelig van. Want we kunnen onze steden en mobiliteit slim in gaan richten, maar past slimme mobiliteit wel in het leven van de gebruiker? Zo zijn er verschillende voorbeelden van slimme systemen die niet slim zijn ingericht. Een goed voorbeeld waar de technologie vooruit liep op de implementatie en acceptatie is het Elektronisch Patiënten Dossier (EPD). Sinds 2001 is er hard gewerkt aan de totstandkoming van een ICT toepassing, waarbij de huisarts, apotheker en specialistisch arts patiëntgegevens gemakkelijk konden uitwisselen en zo direct inzicht zouden hebben in de (voorgaande) behandelingen van de patiënt. In 2011 is de EPD-wet door de Eerste Kamer afgewezen en is het project stopgezet. Er werd gesteld dat er tijdens de ontwikkeling onvoldoende aandacht is geschonken aan privacy aspecten en het kunnen inzien en opvragen van het dossier en de informatie door de patiënt zelf.

Ontzettend zonde van de jaren en miljoenen die in dit project zijn gestopt. Maar gebeurt dit niet vaker? Dat megaprojecten falen omdat er onvoldoende draagvlak is of omdat er onvoldoende is gekeken naar de wensen van de eindgebruiker? Dat een ICT toepassing als doel wordt ingezet, in plaats van een middel om een probleem op te lossen?

Zo heb ik een aantal maanden geleden deelgenomen aan het Landelijk Congres der Bestuurskunde, een congres waar bestuurskunde studenten vanuit heel Nederland aan deelnemen. Een bedrijf had een case neergelegd, met het doel na te denken over de leefbare stad in 2040. Met de groeiende verstedelijking en behoefte aan duurzaamheid, zijn we genooddaakt om over nieuwe vervoersconcepten na te denken. In een poging vooruitstrevend en creatieve oplossingen aan te dragen, legde ik het idee van een fietsdeelsysteem neer bij de overige studenten. Zo bezit je geen fiets, maar gebruik je een fiets waardoor het aantal fietsen omlaag kan en de fiets die je gebruikt daadwerkelijk fietst. Direct kwam er weerstand vanuit de groep. ‘Fietsen is voor mij zo belangrijk, dat ik dit in mijn eigen hand wil houden’; ‘Ik wil mijn eigen fiets als bezit niet opgeven’ en ‘Wat nou als er geen fietsen beschikbaar zijn?’ waren opmerkingen vanuit de studenten.

Fair, dacht ik. Nu maak ik dezelfde fout als zo velen, terwijl ik me er zelfs bewust van ben. Het doel is niet de transitie naar slimme mobiliteit, maar het doel is het oplossen van het vraagstuk met slimme mobiliteit als mogelijk middel. Door eerst naar het probleem te kijken, in plaats van oplossingen blind aan te dragen, worden we gefocust om middelen beter en efficiënter in te zetten zodat we daadwerkelijk problemen oplossen. Dit eist van ons vaart te minderen, realistisch na te denken over oplossingen en mogelijke implicaties en het introduceren van deze oplossingen in een geleidelijke transitie.

Voordat we beginnen met het uitrollen van slimme mobiliteit in de steden, zijn er enkele cruciale vragen die eerst beantwoord moeten worden om de behoefte in beeld te brengen. Hierbij moeten bedrijfsleven, de kennisinstututen en overheid geprikkeld worden om eerst na te denken over het probleem, alvorens met oplossingen te komen. Het is nodig om deze partijen met beide benen op de grond zetten, zodat zij vanuit het perspectief van de eindgebruiker leren kijken naar slimme mobiliteit.